

MDM-bedrijven leveren gegevens voor meerdere projecten

A.C.G. Beldman (MDM-coördinator LEI-detachement PR)

In het project Management op Duurzame Melkveebedrijven worden praktijkbedrijven gevolgd die streven naar een duurzame vorm van melkveehouderij. Hierbij staat de mineralenboekhouding centraal. De mineralenstromen worden zo goed mogelijk in kaart gebracht. De bedrijven streven naar een verbetering van de mineralenbenutting. Daarnaast wordt nog een groot aantal technische en economische gegevens verzameld om een compleet beeld van het bedrijf te krijgen. Op sommige MDM-bedrijven worden naast het MDM-project ook nog andere activiteiten ontplooid, waarbij veelal gebruik gemaakt wordt van de gegevens uit het MDM-project. In dit artikel een overzicht van die andere activiteiten.

Grond- en oppervlaktewateronderzoek in Friesland

In Friesland nemen drie bedrijven deel aan het MDM-project: Brandsma (Roodhuis), Wijnja (Boornzwaag) en van de Zijl (Noordwolde). Deze bedrijven doen ook mee aan het proefproject "Landbouw en Eutrofiëring" uitgevoerd door het Waterschap Friesland. Doelstelling is het krijgen van inzicht in de relatie tussen oppervlaktewaterkwaliteit en bedrijfsvoering op het melkveebedrijf. Er wordt niet alleen gezocht naar relaties tussen bedrijfsvoering en nutriëntenbelasting van het oppervlaktewater, maar ook naar maatregelen die bijdragen aan de reductie van deze belasting en die tevens inpasbaar zijn in de bedrijfsvoering. Omdat in het kader van het MDM-project veel gegevens omtrent de bedrijfsvoering verzameld worden, sluiten de beide projecten goed bij elkaar aan. Ten bate van de proef wordt op de drie bedrijven de oppervlaktewater-, de grondwater- en de waterbodempkwaliteit regelmatig gemeten. Op het kleibedrijf zijn de metingen in 1992 gestart, op de twee overige MDM-bedrijven, een veenbedrijf en een zandbedrijf, vanaf begin 1993. Tevens wordt een computermodel gebruikt, waarin voor N en P de relaties tussen bemesting, grondwater- en oppervlaktewaterkwaliteit beschreven worden. De eerste meetresultaten worden momenteel verwerkt.

Mede naar aanleiding van dit project en vanwege het belang van het vaststellen van de milieueffecten van de gewijzigde bedrijfsvoering wordt er naar gestreefd om op alle bedrijven onderzoek naar grondwaterkwaliteit uit te gaan voeren. In

1993 is hiermee gestart op vijf MDM-zandbedrijven. De bedrijven doen mee in het LEI/RIVM project "Meetnet effecten mestbeleid 2^e fase".

Landbouw in een kleinschalig landschap

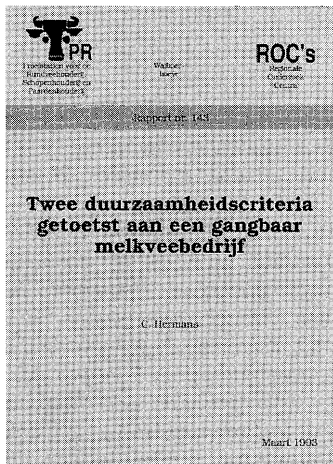
Op het Twentse MDM-bedrijf Stokkers te Enschede wordt onderzoek uitgevoerd naar landbouw in een kleinschalig landschap in opdracht van STAWEL (Stichting Agrarisch Welzijn) te Enschede, ondersteund door Euregio. Het PR heeft onderzocht hoe dit bedrijf zich moet aanpassen om aan de toekomstige milieudoelstellingen te voldoen. Een belangrijk uitgangspunt was dat het P-overschot op de mineralenbalans nul moet zijn (af- en aanvoer in evenwicht). Hierbij is uitgegaan van een bemestingstoestand voldoende voor fosfaat (P-AI tussen 30 en 55).

Bij de gekozen uitgangspunten bepaalt het aangekochte krachtvoer, samen met de hoeveelheid

Landbouw in een kleinschalig landschap in Twente.

ruwvoer die geproduceerd kan worden, hoeveel vee op het bedrijf gehouden kan worden ('duurzame veebezetting'). Dit kan vlees- of melkvee zijn, daarom is aanvullend met het begrip 'duurzaam melkquotum' gewerkt. Voor het toetsingsbedrijf zijn verschillende varianten doorgerekend. Voor een basisinkomen ligt de variant waarbij de bedrijfsoppervlakte vergroot wordt het meest voor de hand. Om het huidige quotum vol te kunnen melken, waarbij aan de duurzaamheidscriteria wordt voldaan, moet het bedrijf uitbreiden van 20,5 ha naar 30 hectare. Het netto-bedrijfsresultaat blijft dan echter negatief. Om ook economisch duurzaam te zijn en een basisinkomen op te leveren, moet het bedrijf uitbreiden tot 55 hectare (PR-rapport 143).

In de PR-berekeningen is ook aandacht besteed aan de effecten van beheer van perceelsranden ten bate van natuur. Het is de bedoeling om in een volgende fase het randenbeheer uit te gaan voeren. De gevolgen voor de bedrijfsvoering zullen door het PR worden vastgelegd, de gevolgen voor flora en fauna door het Biologisch Station Zwillbrock. Deze fase zal in 1994 van start gaan.

Sloten- en slootkantenbeheer

In Zuid-Holland is het MDM-bedrijf Verkerk te Groot-Ammers een demobedrijf voor het natuuronderzoek van ROC Zegveld. Het betreft hier een veenbedrijf, waarbij vooral aandacht besteed zal worden aan slotenbeheer. Bij dit project zijn betrokken: PR, ROC Zegveld, Vereniging Natuurmonumenten en de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland.

In 1993 zijn de eerste voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. Zo is een deel van de sloten uitgediept: Vanwege de natte herfst was het niet

mogelijk alle geplande werkzaamheden uit te voeren. In 1994 zal het resterende deel van de voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd.

Provinciale voorbeeldbedrijven

In Noord-Brabant maakt het MDM-bedrijf Klaasen te Knegsel deel uit van het project "Voorbeeldbedrijven milieuzorg in de rundveehouderij" van LAMI (stuurgroep Landbouw en Milieu: een gezamenlijk initiatief van de provincie Noord-Brabant en de Gewestelijke Raad van het Landbouwschap). In dit project doen in totaal zeven melkveebedrijven mee. Op deze bedrijven worden de meest recente kennis en praktische technieken toegepast op het gebied van de milieuzorg. De LAMI-stuurgroep organiseert op deze bedrijven jaarlijks open dagen. Bovendien zorgt de stuurgroep voor (provinciale) publiciteit. LAMI is onlangs gestart met een verdrogingsproject. In dit project wordt gezocht naar mogelijke alternatieve gewassen of alternatieve bedrijfsvoering wanneer beregening helemaal verboden wordt voor de Brabantse zandgronden. Het MDM-bedrijf draait ook in het verdrogingsproject mee. In Gelderland vallen de drie MDM-bedrijven onder het project "Voorbeeldbedrijven Duurzame Landbouw". Dit project omvat bedrijven uit diverse grondgebonden takken van de landbouw en zijn verdeeld over de verschillende deelgebieden van de provincie. Van de Hengel te Leuth zit op rivierklei, Lijbers te Lunteren is een intensief bedrijf op de Veluwe en Eggink boert op zandgrond te Laren. Dit project is onderdeel van het provinciale stimuleringsbeleid voor een duurzame Gelderse landbouw. Door de provincie zijn op deze bedrijven speciale excursieruimtes ingericht. Het voorbeeldbedrijvenproject wordt uitgevoerd onder hoede van de stuurgroep LAMI (vergelijkbaar met de Brabantse LAMI-stuurgroep).

Voortgang

Met het koppelen van provinciale projecten met MDM zijn goede ervaringen opgedaan. Het blijkt dat de gegevens die in het kader van het MDM-project verzameld worden, ook goed bruikbaar zijn voor andere doeleinden. De koppeling met regionale projecten zorgt voor een sterkere binding met het gebied. Bovendien is het mogelijk om met een relatief kleine extra inspanning ook regionale problematiek in het landelijke MDM-project mee te nemen. Het MDM-project biedt waarschijnlijk nog meer mogelijkheden voor aanvullende projecten.